

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

« 30 » ноябрь 2022 ел

г. Альметьевск

КАРАР

№ 2840

«2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында

«Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрдәге 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы, Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлдәге 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законы, «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» Татарстан Республикасы дәүләт программасын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2020 елның 10 сентябрдәге 821 номерлы карары, Әлмәт муниципаль районының 2022 елның 7 июлдәге 6 номерлы Иҗтимагый советы беркетмәсе нигезендә, Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү, үстерү, шулай ук татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру максатларында

БАШКАРМА КОМИТЕТ КАРАР БИРӘ:

1. Расларга:

- «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын (1 нче кушымта);
- «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча комиссия турында нигезләмәне (2 нче кушымта);

- «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча комиссия составын (3 нче кушымта).

2. Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты карарының үз көчләрен югалтуын танырга:

- «2015-2020 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» 2015 елның 13 февралендәге 289 номерлы;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2015-2020 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» 2015 елның 13 февралендәге 289 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 31 декабрендәге 1583 номерлы;

- «2015-2020 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» муниципаль программасын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты каршында комиссия төзү турында» 2016 елның 22 апрелендәге 689 номерлы;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2015-2020 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» 2015 елның 13 февралендәге 289 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2017 елның 29 декабрендәге 2072 номерлы;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2015-2020 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» муниципаль программасын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты каршында комиссия төзү турында» 2016 елның 22 апрелендәге 689 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 21 февралендәге 249 номерлы.

3. Әлеге карарны «Альметьевский вестник» газетасында бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (PRAVO.TATARSTAN.RU) урнаштырырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны район аппараты житәкчесе Р.Е. Әфләтуновага йөкләргә.

Район
Башкарма комитеты житәкчесе

А.М. Каюмов

Әлмәт муниципаль районы
Башкарма комитетының
« 30 » *ноябрь* 2022 ел № *2840*
караы белән расланган
1 нче кушымта

«2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль
районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка
халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы

«2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы паспорты

Программаның исеме	2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү (алга таба - Программа).	
Программаны эшләү өчен нигезләр (исеме, номеры һәм хокукий актының датасы)	Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрдәгә 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы, Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәгә 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәт стратегиясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлдәгә 1560-XII номерлы Татарстан Республикасы Законы, «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка халыкларны саклау, өйрәнү һәм үстерү» Татарстан Республикасы дәүләт программасын раслау турында» 2020 елның 10 сентябрдәгә 821 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.	
Программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы мәгариф идарәсе.	
Программаларны үтәүчеләр	Әлмәт муниципаль районының башкарма комитеты, Әлмәт муниципаль районының Мәгариф идарәсе, Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, Әлмәт муниципаль районының Физик культура, спорт һәм туризм идарәсе, Әлмәт муниципаль районының Балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе.	
Программаның максаты	Әлмәт муниципаль районында яшәүче халыкларның татар, рус һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.	
Программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең тигез яшәшенә ярдәм. 2. Татар һәм рус телләрен укытуның һәм татар һәм рус телләрендә укытуның бербөтен системасын үстерү. 3. Татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм фәнни-методик яктан тәэмин итү. 4. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренең телләрен саклау һәм үстерү. 	
Программаны	Финансла	Программаны гамәлгә ашыру еллары

финанслау күлэмнәре һәм чыганақлары еллар дәвамында	у чыганақлары	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Барлығы гамәлгә ашыру чорында (мең сум)
		Муниципаль бюджет	95	95	95	95	95	95	95	
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2023 – 2030 еллар.									
Көтелгән программа нәтижәләре һәм эш күрсәткечләре	<p>1) Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару;</p> <p>2) Әлмәт муниципаль районы сайты Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә алып бару;</p> <p>3) Россия Федерациясенең дәүләт телендә белем алу, шулай ук муниципаль мәгариф оешмалары мөмкинлекләре чикләрендә Россия Федерациясе халықлары телләреннән укыту һәм тәрбия бирү телен сайлау;</p> <p>4) муниципаль оешмаларның биналарында ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларын урнаштыруны тәэмин итү;</p> <p>5) Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә муниципаль оешмалар биналарында урам күрсәткечләрен, фасад такталарын рәсмиләштерүне тәэмин итү;</p> <p>6) этнотел толерантлығын формалаштыру.</p>									
Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп торуну оештыру системасы	Программаның үтәлешен Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты контрольдә тоту.									

1. Программа хәл итүгә юнәлтелгән проблемаларны карап тоту.

Әлмәт муниципаль районында тел өлкәсендә шәхеснең конституцион хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартлар үтәлә, укучыларны туган телләрендә укыту һәм тәрбияләү өчен кирәкле шартлар тудырылган. Ике дәүләт теленең конституцион статусына хөрмәт белән карау максатчан рәвештә үстерелә.

Әлмәт муниципаль районының мәктәпкәчә белем бирү системасында 89 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе эшли, аларда 12750 бала тәрбияленә. 21 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә укыту татар телендә алып барыла. 42 мәктәпкәчә мәгариф учреждениесендә рус-татар телендә белем бирүче 93 татар төркеме эшли, аларга 2295 бала йөри. Район буенча барлығы 5561 татар баласы бар, шулардан 3560 бала туган (татар) телендә тәрбия ала.

2 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе (Клементейкино авылы «Жемчужинка» балалар бакчасы, Иске Суркино авылы «Колокольчик» балалар бакчасы), чуаш теле белән белем бирү мәктәбе, уку һәм тәрбиянең мордва этнокультура компоненты булган 1 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе (Югары Акташ авылы балалар бакчасы).

Әлмәт муниципаль районында 15 мәктәп (12 мәктәп, 3 филиал) эшли,

аларда 2171 бала белем ала. Район буенча туган (татар) телендә белем бирүне һәм тәрбияне 29,99% тәшкил итә: туган (татар) телендә белем бирүче сыйныф балаларын колачлау - 17,82%, туган (татар) телендә тәрбия булган сыйныфларны колачлау - 12,17%.

Белем бирү эчтәлегенең чуваш компоненты булган 5 мәктәп, («Сәрән УББМ» МБМУ, «Иске Суркино УББМ» МБМУ, «Ерсубайкино УББМ» МБМУ, «Яңа Суркино ГББМ» МБМУ, «Сәрән УББМ» МБМУның Клементейкино филиалы), аларда 197 бала укый; белем бирү эчтәлегенең мордва компоненты булган 1 мәктәп («4 нче номерлы УББМ» МБМУ Югары акташ филиалы), аларда 16 бала укый. Шәһәрнең гомуми белем бирү оешмаларында шулай ук татар телендә тәрбияләнгән сыйныфлар ачыла.

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Мөгариф идарәсенең, педагогик жәмәгәтчелекнең милли ұзаңны торгызу өчен шартлар тудыру буенча системалы эше милли белем базасын саклап калырга, күпмәдәни мохит моделен үстерергә мөмкинлек бирә.

Әлмәт муниципаль районында “16 нчы мәктәп” МАОУ базасында “Арарат” әрмән диаспорасының якшәмбе бүлгеге эшли. 24 нче мәктәп базасында Әзербайжан диаспорасының “Бирлик” якшәмбе мәктәбе эшли. 2021 елның 1 сентябрненнән “Туран” үзбәк диаспорасының якшәмбе мәктәпләре “13 нче УББМ”МБББУ базасында, “Сомониен” тажик диаспорасы “13 нче УББМ”МБББУ базасында эшли.

Якшәмбе мәктәпләрендә төрле милләт балалары туган халкының милли мәдәниятенә, йолаларына һәм гореф-гадәтләренә, рухи һәм әхлакый кыйммәтләренә игътибар ителәр, туган телен өйрәнеләр.

Телләр үсешенә мәгълүмати киңлек зур йогынты ясый. Соңгы вакытта телләрнең лексик күләменең кимүе, орфографик, пунктуацион һәм стилистик хаталарның артуы күзәтелә, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чараларында да. Яшьләрнең теле чит ил алынмалары, жаргонизм, вульгаризм һәм компьютер лексикасы чыгымнары белән алыштырылган. Ижтимагый оешмаларның актив катнашуында дәүләт, ведомство һәм муниципаль хакимиятнең барлык дәрәжәләрендә телләрне яклау механизмын эшләү зарур.

Глобальләшү шартларында татарларның культуралы ассимиляциясе процесслары көчәйгәннән-көчәя, Россиядә дә, бөтен дөньяда да милли үзенчәлек һәм гасырлар традицияләре югала. Туган телен белгән татарлар саны кимү тенденциясе саклана. Татар телен белү дәрәжәсенең кимүе белән беррәттән, шул исәптән халыкның эштә һәм көнкүрештә көндәлек аралашу шартларында да, татар телен куллану сферасының кыскаруы күзәтелә. Бу процесслар татар телендә белем бирүче сыйныфлар саны кимү, һөнәри һәм югары белем бирүче мөгариф оешмаларында татар бүлекчәләре булмау, туган татар телендә белем бирү системасының тулы кыйммәтле эшчәнлегенә өчен сәяси-хокукый һәм институциональ мөмкинлекләренә югалту белән озатыла. Татар халкы тарафыннан туган телне һәм этник мәдәниятне югалту куркынычы татар телен, әдәбиятын һәм мәдәниятне саклау, үстерү һәм тарату проблемасының актуальлеген арттыра.

Милли белем һәм тәрбия, татар телен тормышның барлык өлкәләрендә куллануны киңәйтү туган (татар) телне саклап калуның мөһим факторы булып тора. Әлеге программа, барлык өлкәләренә һәм проблемаларны колачлау бөтенлеген, кабул ителә торган чараларның нәтижәлелеген һәм программаның телләрнең тормыш сәләтенә бәйлә барлык төп факторларга тәэсирен тәэмин итәргә тиешле яңа төп принциплардан файдаланып, алдагы программаларны гамәлгә ашыру тәҗрибәсен анализлау нигезендә эшләнгән.

2. Программаның максаты һәм бурычлары.

Программа Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принциплары нигезендә эшләнә, алар телләрнең үсеше һәм гармонияле үзара хезмәттәшлеген, республикада яшәүче халыклар вәкилләренең милли-тел мәнфәгатьләренең тотрыклы балансын саклауны күздә тотта.

Программаның максаты - Әлмәт муниципаль районында яшәүче халыкларның татар, рус һәм башка телләрен, шулай ук республикадан читтә яшәүче татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.

Куелган максатка ирешү түбәндәге бурычларны гамәлгә ашыруны күздә тотта:

- Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең тигез хокуклы яшәешенә ярдәм итү;

- татар һәм рус телләрен укытуның һәм татар һәм рус телләрендә укытуның бербөтен системасын үстерү;

- татар һәм рус телләрен саклау һәм үстерү процессларын фәнни һәм фәнни-методик яктан тәэмин итү;

- Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренең телләрен саклау һәм үстерү.

Программаның рухи һәм интеллектуаль өлкәне үстерүгә бәйле үзенчәлеген исәпкә алып, икътисадый, бюджет эффектын билгеләү күздә тотылмый.

3. Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары.

№№ п/п	Этапның исеме	Гамәлгә ашыру чоры
1	2	3
1	Программаны гамәлгә ашыру	2023 – 2030 еллар
2	Нәтижәләр ясау	4 квартал 2030 ел

4. Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы.

Чыганаclar һәм чыгымнар юнәлешләре	Финанслау күләме (мең сумнарда)								
	Всего	Шул исәптән еллар буенча							
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Әлмәт муниципаль районы бюджеты	760	95	95	95	95	95	95	95	95
Барлығы	760	95	95	95	95	95	95	95	95

5. Нәтижәлелекне бәяләү һәм көтелгән нәтижәләр.

Программаның нәтижәлелеге гамәлләрне билгеләнгән вакытта башкару дәрәжәсе буенча бәяләнә. Программаны гамәлгә ашыру түбәндәге нәтижәләрне тәэмин итәргә мөмкинлек биречәк:

- Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә муниципаль норматив хокукий актларны бастырып чыгару;

- муниципаль оешмалар биналарында ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларын

урнаштыруны тээмин итү;

- Татарстан Республикасының ике дүүлөт телендө муниципаль оешмалар биналарында урам күрсәткечләрен, фасад такталарын бизәүне тээмин итү;

- Татарстан Республикасы Әлмөт муниципаль районы сайты Татарстан Республикасының ике дүүлөт телендө алып бару;

- Россия Федерациясенең дүүлөт телендө белем алу, шулай ук муниципаль мөгариф оешмалары мөмкинлекләре чикләрендө Россия Федерациясе халыклары телләре арасыннан белем бирү һәм тәрбия бирү телен сайлау;

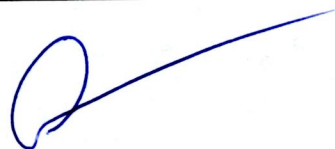
- этнотел толерантлыгын формалаштыру.

6. Программаның нәтижәләлеген бәяләү индикаторлары.

№ п/п	Индикаторның исеме	Исәп-хисап формуласы	Чыганак
1	2	3	4
1.	Татарстан Республикасының ике дүүлөт телендө башкарылган эш производствосында документлар өлеше, процент	$\frac{N}{D} \times 100\%$ N - Татарстан Республикасының ике дүүлөт телендө башкарылган эш производствосында документлар саны; D - эш башкаруда башкарылган документларның гомуми саны.	Әлмөт муниципаль районы Башкарма комитетының эш башкару, гражданныр мөрежәгатъләре белән эшлөү һәм контроль бүлөгә
2.	Татарстан Республикасының ике дүүлөт телендө тышкы һәм эчке визуаль мөгълүмат чараларын рәсмиләштерү өлеше, процент	$\frac{N}{D} \times 100\%$ N - Татарстан Республикасының ике дүүлөт телендө рәсмиләштерелгән тышкы һәм эчке визуаль мөгълүмат чаралары саны; D - Әлмөт муниципаль районында тышкы һәм эчке визуаль мөгълүмат чараларының гомуми саны.	Әлмөт муниципаль районы башкарма комитеты, Әлмөт муниципаль районы муниципаль оешмалары
3.	Татарстан Республикасының ике дүүлөт телендө урам күрсәткечләрен рәсмиләштерү өлеше, процент	$\frac{N}{D} \times 100\%$ N - Татарстан Республикасының ике дүүлөт телендө рәсмиләштерелгән урам күрсәткечләренең саны; D - Әлмөт муниципаль районында урам күрсәткечләренең гомуми саны.	Әлмөт муниципаль районы башкарма комитеты, Әлмөт муниципаль районы муниципаль оешмалары
4.	Муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында «Туган тел һәм әдәбият» (татар теле) предметын сайлауда катнашучылар өлеше, процент	$\frac{N}{D} \times 100\%$ N - "Туган тел һәм әдәбият"ны сайлаган укучылар саны (татар теле); D - татар милләтеннән белем алуучыларның гомуми саны.	Татарстан Республикасы Әлмөт муниципаль районы мөгариф идарәсе, «БАРС» системасы. Мөгариф» (статотчет)
5.	Муниципаль мөктәпкөчә мөгариф оешмаларында балаларны туган татар телендө тәрбияләүне һәм укытуны сайлауда катнашучылар өлеше, процент	$\frac{N}{D} \times 100\%$ N - татар төркемнәрендө балалар саны; D - мөктәпкөчә мөгариф учреждениеләрендө татар милләте балаларының гомуми саны.	Татарстан Республикасы Әлмөт муниципаль районы мөгариф идарәсе, «БАРС» системасы. Мөгариф» (статотчет)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
	-«Көлөүшле егет», - «Татар кызы», -«Мин бит татар малае», -«Күркөм гаилә»																					
	Барлығы												-	95	95	95	95	95	95	95	95	760,0

Район аппараты җитәкчесе
вазыйфаларын башкаручы

А.Н. Подовалов

Әлмәт муниципаль районы
Башкарма комитетының
«30» ноябрь 2022 ел №2340
карары белән расланган
2 нче кушымта

«2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча комиссия турында нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр.

1.1. «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча комиссия (алга таба - комиссия) «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләрне карауны гамәлгә ашыручы киңәшмә орган булып тора.

1.2. Комиссиянең составы һәм саны Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты карары белән раслана.

1.3. Комиссия үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституция законнарына, федераль законнарга, указларга, Россия Федерациясе Президенты боерыкларына, Россия Федерациясе Хөкүмәте карарларына һәм боерыкларына, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, Татарстан Республикасы Президенты карарларына һәм боерыкларына, шулай ук өлеге Нигезләмәгә таяна.

1.4. Комиссия карарлары киңәш характерында.

1.5. Комиссия үз эшчәнлеген ижтимагый башлангычларда гамәлгә ашыра.

1.6. Комиссия үз эшен граждан жәмгыяте институтлары, дәүләт хакимияте органнары вәкилләренең (киләшү буенча) һәм жирле үзидарә органнарының, массакуләм мәгълүмат чараларының үзара кызыксынуы нигезендә гамәлгә ашыра.

2. Комиссиянең максатлары, бурычлары һәм вәкаләтләре.

2.1. Комиссиянең төп максатлары түбәндәгеләр:

- «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашырганда Әлмәт муниципаль районында яшәүче гражданның ихтыяжларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, хокукларын һәм ирекләрен яклау;

- «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашырганда хәбәрдарлык һәм ачыклык принцибын тормышка ашыру;

- «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль

районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыруга жәмәгать контролен көчәйтү.

2.2. Комиссиянең бурычлары түбәндәгеләр:

- Программа механизмын камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;
- Программа кысаларында гамәлгә ашырыла торган проектларга ижтимагый экспертиза уздыру;
- Программаны гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча жәмәгатьчелекнең хәбәрдарлыгын арттыру;
- «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыру чаралары проектларының сыйфатын яхшырту һәм нәтижәләлеге арттыру буенча тәкъдимнәр әзерләү.

2.3. «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программа кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар проектларының сыйфатын һәм нәтижәләлеге бәйсез бәяләүне гамәлгә ашыру өчен комиссия үзенә йөкләнгән бурычлар чикләрендә хокуклы:

- жәмәгать фикере нәтижәләрен өйрәнү нигезендә «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программа кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар проектларының нәтижәләлеге критерийларын билгеләргә;

- жәмәгать фикерен ачыклау, гомумиләштерү һәм анализлау, «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программа кысаларында гамәлгә ашырыла торган проектларның, чараларның сыйфаты һәм нәтижәләлеге турында рейтинглар төзү буенча эш оештырырга;

- Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына «2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программа кысаларында гамәлгә ашырыла торган чаралар проектларының сыйфатын һәм нәтижәләлеге бәяләү нәтижәләре турында мәгълүмат жиһәрергә.

3. Комиссия составы.

3.1. Комиссия Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты каршындагы комиссия рәисе, рәис урынбасары, секретаре һәм әгъзалары составында төзелә.

3.2. Комиссия составына унсигез яшькә житкән Татарстан Республикасы Әлмәт районы территориясендә яшәүче гражданныр керергә мөмкин. Шул ук вакытта аларның һөнәри сыйфатлары, шул исәптән тиешле белем бирү, әлеге өлкәдә эш тәҗрибәсе, куелган мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен кирәкле мәсьәләләр исәпкә алына.

4. Комиссия әгъзаларының хокуклары һәм бурычлары.

4.1. Комиссия әгъзасы хокуклы:

- Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты Программаны гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча үткәрә торган чараларда (утырышларда, киңәшмәләрдә, «түгәрәк өстәлләрдә» һ.б.) катнашырга;

- инициативалы тәртиптә аналитик язмалар, докладлар һәм башка мәгълүмати-аналитик материаллар әзерләп, комиссиягә жиһәрергә;

- комиссия рәисе аша комиссия эше планына һәм аның утырышларын үткөрү тәртибенә тәкъдимнәр кертәргә;

- көн тәртибәндәге мәсьәләләргә карауда катнашу өчен комиссия утырышына чакырылучы затларның кандидатуралары буенча тәкъдимнәр кертәргә; комиссия әгъзаларынан чыгарга.

5. Комиссиянең эш тәртибе.

5.1. Комиссия үз эшен комиссия рәисе тәкъдиме буенча комиссия утырышында расланган планнар нигезендә оештыра.

5.2. Комиссия утырышлары кварталга ким дигәндә бер тапкыр уздырыла. Комиссия утырышларында кабул ителгән карарлар беркетмә белән рәсмиләштерелә.

5.3. Комиссия карарлары гади күпчелек тавыш белән кабул ителә.

5.4. Комиссиянең үзенә йөкләнгән максатлары, бурычлары, вәкаләтләргә нигезендә кабул ителә торган карарлары тәкъдим итү характерына ия һәм комиссия утырышы беркетмәсеннән өзәмтә яки комиссия карары буенча башка ысул белән кызыксынган затларга жиһкәерелә.

5.5. Комиссия рәисе:

- комиссия эшчәнлегенә гомуми жиһтәкчелек итә;

- комиссия утырышларын алып бара;

- комиссия әгъзаларының тәкъдимнәргә нигезендә комиссиянең эш планларын әзерли, шулай ук аларга үзгәрешләр кертә һәм аларны комиссия раславына тәкъдим итә;

- утырышларны оештыра, Комиссия тәкъдимнәренә, беркетмәләргә һәм башка документларга кул куя;

- комиссия утырышларын үткөрү вакытын һәм урынын билгели; комиссия эшчәнлегә кысаларында аңа йөкләнгән максатлар һәм бурычлар, комиссия әгъзаларына йөкләмәләр бирә;

- Комиссия исеменнән гаризаларны, тәкъдимнәргә, тәкъдимнәргә, жавапларны, аңлатмаларны һәм мәрәжәгәтләрне имзалый.

- комиссия эшчәнлеген тәэмин итү өчен кирәкле башка функцияләргә башкара

5.6. Комиссия рәисе урынбасары:

- комиссия рәисе функцияләргә ул булмаганда башкара;

- утырышларны әзерләүне оештыра; утырышларның көн тәртибә тәшкил итә һәм аны Комиссия Рәисенә раслауга тәкъдим итә;

- комиссия рәисе кушуы буенча эшчәнлекне тәэмин итү өчен кирәкле башка функцияләргә гамәлгә ашыра.

5.7. Комиссиянең жаваплы секретаре:

- Материалларны утырышларга һәм карар проектларына әзерләүне оештыра; Комиссия әгъзаларына үткөрү урыны һәм вакыты, көн тәртибә турында хәбәр итә, аларны кирәкле мәгълүмати-белешмә материаллар белән тәэмин итә;

- комиссия эшчәнлеген документаль-техник яктан тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

- комиссия утырышлары беркетмәләрен рәсмиләштерә һәм кабул ителгән карарларның үтәлешен контрольдә тотат;

- комиссия утырышларының көн тәртибен төзүдә катнаша.

5.8. Утырышларда тыңлау һәм фикер алышу мәсьәләләрен өзерләү өчен комиссия әгъзалары эшче, эксперт төркемнәренә һәм башка эш органнарына берләшә, комиссия составына кермәгән белгечләренә материалларны өзерләүгә жәлеп итә ала.

5.9. Утырышка башкарма органнар, коммерциячел булмаган оешмалар, фәнни учреждениеләр вәкилләре, экспертлар һәм башка белгечләр комиссия тарафыннан карала торган мәсьәләләр буенча кирәкле белешмәләр һәм бәяләмәләр бирү өчен чакырылырга мөмкин. Комиссия әгъзалары булмаган массакуләм мөгълүмат чаралары вәкилләре утырышларда катнаша ала.

5.10. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник тәэмин итүне Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы мөгариф идарәсе тәэмин итә.

Район аппараты житөкчесе
вазыйфаларын башкаручы

А.Н. Подовалов

Әлмәт муниципаль районы
 Башкарма комитетының
 « 30 » ноябрь 2022 ел № 2340
 карары белән расланган
 3 нче кушылта

«2023 - 2030 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында яшәүче Татарстан Республикасының дәүләт телләрен һәм башка халыкларның телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча комиссия составы

Әфләтунова Р.Е.	Комиссия рәисе, Әлмәт муниципаль районы Советы Аппараты җитәкчесе (киләштерү буенча);
Зарипова Л.Н.	Бөтендөнья татар конгрессының Әлмәт бүлеге рәисе урынбасары, җитәкчесе (киләштерү буенча);
Вәлиуллина Ф.З.	Комиссия секретаре, «Риза Фәхретдин исемдәге 1 нче гимназия» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе директоры (киләшү буенча).
Комиссия әгъзалары:	
Альмукова И.И.	чуваш милли-мәдәни берләшмәсенең Әлмәт бүлеге җитәкчесе (киләшү буенча);
Бакалдин Д.В.	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Физик культура, спорт һәм туризм идарәсе башлыгы (киләшү буенча);
Бакиров Ф.А.	Татарстан халыклары ассамблеясенең Әлмәт бүлеге җитәкчесе (киләшү буенча);
Гыймранова Д.Г.	Риза Фәхреддин мемориаль музейе директоры (киләшү буенча);
Горбунова В.Н.	Апак авыл җирлеге башлыгы (киләшү буенча);
Исмәгыйлова Ф.Б.	Әлмәт татар дәүләт драма театры директоры (киләшү буенча);
Павловская И.А.	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәгариф идарәсе башлыгы (киләшү буенча);
Салихова Л.А.	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе башлыгы вазыйфаларын башкаручы (киләшү буенча);
Фәсхетдинов И.Р.	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе башлыгы (киләшү буенча);
Шаһиев Р.Ш.	Татарстан Республикасы Язучылар берлегенең Әлмәт бүлеге рәисе (киләшү буенча);
Шәйхетдинова Ф.М.	«Татнефть» ачык акционер җәмгыятең «Рухият» фонды башкарма директоры (киләшү буенча);
Шатунов А.В.	Югары Акташ авыл җирлеге башлыгы (киләшү буенча);

Чумаков В.П.	«Рус жәмгыяте» рус милли-мәдәни берләшмәсенең Әлмәт бүлгеге рәйсе (киләшү буенча).
--------------	--

Район аппараты жетәкчесе
вазыйфаларын башкаручы

А.Н. Подовалов